



Συλλογή της Νομολογίας

ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ ΤΟΥ ΓΕΝΙΚΟΥ ΕΙΣΑΓΓΕΛΕΑ
YVES BOT
της 26ης Μαΐου 2016¹

Υπόθεση C-218/15

Ποινική δίκη

κατά

Gianpaolo Paoletti κ.λπ.

[αίτηση του Tribunale ordinario di Campobasso
(πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Campobasso, Ιταλία)]

για την έκδοση προδικαστικής απόφασης]

«Προδικαστική παραπομπή — Θεμελιώδη δικαιώματα — Αναδρομική εφαρμογή του επιεικέστερου ποινικού νόμου — Αποτέλεσμα της προσχώρησης της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση επί του πλημμελήματος της διευκόλυνσης της παράνομης μεταναστεύσεως στην ιταλική επικράτεια το οποίο διαπράχθηκε πριν την προσχώρηση»

1. Στην υπό κρίση υπόθεση, το Δικαστήριο καλείται να εξετάσει τις συνέπειες της προσχώρησης της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση επί του αδικήματος της διευκόλυνσης της παράνομης εισόδου και διαμονής Ρουμάνων υπηκόων στην ιταλική επικράτεια, όταν το αδίκημα αυτό έχει τελεστεί πριν την εν λόγω προσχώρηση. Ειδικότερα, το Tribunale ordinario di Campobasso (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Campobasso, Ιταλία) διερωτάται αν η εν λόγω προσχώρηση, μετά την τέλεση του αδικήματος αυτού και πριν να δικαστεί ο αυτουργός, είχε ως αποτέλεσμα την εξάλειψη του αδικήματος της διευκόλυνσης της παράνομης εισόδου και διαμονής στην ιταλική επικράτεια.

2. Με τις παρούσες προτάσεις θα εξηγήσω τους λόγους για τους οποίους φρονώ ότι η προσχώρηση κράτους στην Ένωση μετά την τέλεση του αδικήματος της διευκόλυνσης της παράνομης εισόδου και διαμονής υπηκόων του κράτους αυτού στην επικράτεια κράτους μέλους και πριν από τη δίκη του αυτουργού του αδικήματος δεν έχει ως αποτέλεσμα την εξάλειψη του αδικήματος αυτού.

¹ — Γλώσσα του πρωτοτύπου: η γαλλική.

I – Το νομικό πλαίσιο

A – Το δίκαιο της Ένωσης

3. Το άρθρο 49, παράγραφος 1, του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης² ορίζει:

«Κανείς δεν μπορεί να καταδικασθεί για πράξη ή παράλειψη η οποία δεν αποτελούσε, κατά τη στιγμή της τέλεσής της, αδίκημα κατά το εθνικό ή το διεθνές δίκαιο. Ούτε επιβάλλεται βαρύτερη ποινή από εκείνη η οποία ίσχυε κατά τη στιγμή της τέλεσης του αδικήματος. Εάν, μετά την τέλεση του αδικήματος, προβλεφθεί με νόμο ελαφρύτερη ποινή, επιβάλλεται αυτή η ποινή.»

4. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/90/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2002, για τον ορισμό της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής³, προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν ενδεδειγμένες κυρώσεις «κατά παντός, όστις εκ προθέσεως βοηθά πρόσωπο, το οποίο δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους, προκειμένου να εισέλθει ή να διέλθει από το έδαφος κράτους μέλους, κατά παράβαση της νομοθεσίας του εν λόγω κράτους σχετικά με την είσοδο ή τη διέλευση των αλλοδαπών», καθώς και «κατά παντός, όστις, για κερδοσκοπικούς λόγους, εκ προθέσεως βοηθά πρόσωπο, το οποίο δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους, προκειμένου να διαμείνει στο έδαφος κράτους μέλους, κατά παράβαση της νομοθεσίας του εν λόγω κράτους σχετικά με τη διαμονή των αλλοδαπών».

5. Η απόφαση-πλαίσιο 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2002, για την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής⁴, προβλέπει, στο άρθρο της 1, παράγραφος 1, ότι «[κ]άθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι οι παραβάσεις που ορίζονται στα άρθρα 1 και 2 της οδηγίας 2002/90 [...] επισύρουν αποτελεσματικές, [αναλογικές] και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις, οι οποίες μπορεί να συνεπάγονται την έκδοση». Το άρθρο 1, παράγραφος 2, της εν λόγω αποφάσεως-πλαισίου ορίζει, επίσης, ότι, κατά περίπτωση, οι ποινικές αυτές κυρώσεις μπορούν να συνοδεύονται, μεταξύ άλλων, από μέτρο απελάσεως.

B – Το ιταλικό δίκαιο

6. Το άρθρο 25, δεύτερο εδάφιο, του Συντάγματος ορίζει ότι ουδείς δύναται να τιμωρηθεί χωρίς νόμο τεθέντα σε ισχύ πριν από την τέλεση της πράξεως.

7. Το άρθρο 2, πρώτο εδάφιο, του *codice penale* (ποινικού κώδικα) προβλέπει ότι ουδείς δύναται να τιμωρηθεί για πράξη η οποία σύμφωνα με τον νόμο που ίσχυε κατά τον χρόνο τελέσεώς της δεν είναι αξιόποινη. Κατά το άρθρο 2, δεύτερο εδάφιο, του κώδικα αυτού, ουδείς δύναται να τιμωρηθεί για πράξη η οποία σύμφωνα με μεταγενέστερο νόμο δεν είναι αξιόποινη. Σε περίπτωση καταδίκης, παύουν η εκτέλεση και οι ποινικές συνέπειές της.

8. Το άρθρο 12, παράγραφος 3, στοιχεία a και d, του decreto legislativo n. 286 – Testo unico delle disposizioni concernenti la disciplina dell'immigrazione e norme sulla condizione dello straniero (νομοθετικού διατάγματος 286, για την κωδικοποίηση των διατάξεων περί μεταναστεύσεως και καταστάσεως αλλοδαπών), της 25ης Ιουλίου 1998⁵, όπως τροποποιήθηκε από τον νόμο 94, της 15ης Ιουλίου 2009⁶, προβλέπει ότι όποιος κατά παράβαση των διατάξεων του κωδικοποιημένου

2 — Στο εξής: Χάρτης.

3 — ΕΕ 2002, L 328, σ. 17.

4 — ΕΕ 2002, L 328, σ. 1.

5 — Τακτικό συμπλήρωμα στην GURI αριθ. 191, της 18ης Αυγούστου 1998.

6 — GURI αριθ. 170, της 24ης Ιουλίου 2009 (στο εξής: νομοθετικό διάταγμα 286/1998).

αυτού διατάγματος προωθεί, διευθύνει, οργανώνει, χρηματοδοτεί ή πραγματοποιεί μεταφορά αλλοδαπών στην Ιταλία ή διαπράττει άλλες πράξεις με σκοπό την παράνομη είσοδό τους στην Ιταλία ή στο έδαφος άλλου κράτους του οποίου δεν είναι υπήκοοι ή δεν διαθέτουν άδεια μονίμως διαμένοντος τιμωρείται με ποινή φυλακίσεως από πέντε έως δεκαπέντε έτη και με πρόστιμο 15 000 ευρώ κατ' άτομο, όταν οι πράξεις αφορούν παράνομη είσοδο και παραμονή στην Ιταλία πέντε ή περισσότερων ατόμων ή όταν οι πράξεις τελούνται από τρία ή περισσότερα άτομα τα οποία ενεργούν από κοινού ή με τη χρήση υπηρεσιών διεθνών μεταφορών ή πλαστών ή αλλοιωμένων εγγράφων ή, σε κάθε περίπτωση, παρανόμως αποκτηθέντων, εκτός εάν προβλέπεται ότι η πράξη στοιχειοθετεί βαρύτερο αδίκημα.

9. Το άρθρο 12, παράγραφος 3bis, του διατάγματος 286/1998 ορίζει ότι, αν οι διαλαμβανόμενες στην παράγραφο 3 του άρθρου αυτού πράξεις τελούνται με τη χρήση δύο ή περισσότερων εκ των απαριθμούμενων στα στοιχεία α έως ε της παρούσας παραγράφου 3 μεθόδων, η εκεί προβλεπόμενη ποινή αυξάνεται.

II – Τα πραγματικά περιστατικά

10. Ο Gianpaolo Paoletti καθώς και διάφορα άλλα άτομα κατηγορούνται, μεταξύ άλλων, ότι κατέστησαν δυνατή την παράνομη είσοδο 30 Ρουμάνων υπηκόων, σε περίοδο προγενέστερη της προσχώρησης της Ρουμανίας στην Ένωση. Τους προσάπτεται, ειδικότερα, ότι καταστράτηγαν εκ προμελέτης και με απατηλά μέσα τις διατάξεις περί αφίξεως αλλοδαπών εργαζομένων προκειμένου να προσποριστούν όφελος από την εντατική και συνεχή εκμετάλλευση αλλοδαπού εργατικού δυναμικού χαμηλού κόστους, πράξεις οι οποίες συνιστούν το αδίκημα του άρθρου 12, παράγραφοι 3 και 3bis, του νομοθετικού διατάγματος 286/1998.

11. Το αιτούν δικαστήριο διευκρινίζει, συγκεκριμένα, ότι οι κατηγορούμενοι είχαν συστήσει, στην Pescara (Ιταλία), την εταιρία Oma Srl, πλασματική δευτερεύουσα εγκατάσταση της Api Construction SRL, η έδρα της οποίας είναι στο Βουκουρέστι (Ρουμανία). Ζήτησαν και έλαβαν από την Direzione Provinciale del Lavoro di Pescara (επαρχιακή διεύθυνση εργασίας της Pescara, Ιταλία) άδειες εργασίας και, στη συνέχεια, άδειες διαμονής στην ιταλική επικράτεια για τριάντα Ρουμάνους εργαζομένους, δυνάμει του άρθρου 27, παράγραφος 1, στοιχείο g, του νομοθετικού διατάγματος 286/1998, το οποίο επιτρέπει την προσωρινή αποδοχή, κατόπιν αιτήσεως του εργοδότη και κατά παρέκκλιση από τις ποσοτώσεις αλλοδαπών εργαζομένων που προβλέπει ο νόμος, εργαζομένων τους οποίους απασχολούν οργανισμοί ή επιχειρήσεις που δραστηριοποιούνται στην ιταλική επικράτεια, για την εκτέλεση ειδικών καθηκόντων ή εργασιών για περιορισμένη ή προκαθορισμένη διάρκεια.

III – Τα προδικαστικά ερωτήματα

12. Το Tribunale ordinario di Campobasso (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Campobasso), διατηρώντας αμφιβολίες όσον αφορά την ερμηνεία του δικαίου της Ένωσης, αποφάσισε να αναστείλει τη διαδικασία και να υποβάλει στο Δικαστήριο τα ακόλουθα προδικαστικά ερωτήματα:

«1) Έχουν το άρθρο 7 [της Ευρωπαϊκής Συμβάσεως για την Προάσπιση των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και των Θεμελιωδών Ελευθεριών, η οποία υπογράφηκε στη Ρώμη στις 4 Νοεμβρίου 1950⁷], το άρθρο 49 του Χάρτη [...] και το άρθρο 6 ΣΕΕ την έννοια ότι η προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία πραγματοποιήθηκε την 1η Ιανουαρίου 2007, έχει ως αποτέλεσμα την κατάργηση του εγκλήματος που προβλέπεται και τιμωρείται από το άρθρο 12 του νομοθετικού διατάγματος 286/1998 [...] όσον αφορά τη διευκόλυνση της μεταναστεύσεως και της παραμονής Ρουμάνων υπηκόων στην Ιταλία;

7 — Στο εξής: ΕΣΔΑ

- 2) Έχουν τα προαναφερθέντα άρθρα την έννοια ότι το κράτος μέλος δεν δύναται να εφαρμόσει την αρχή της αναδρομικότητας του ηπιότερου νόμου (αναδρομικότητα *in mitius*) έναντι ατόμων που, πριν από την 1η Ιανουαρίου 2007 (ή άλλη μεταγενέστερη ημερομηνία κατά την οποία τέθηκε σε πλήρη ισχύ η Συνθήκη), ημερομηνία θέσεως σε ισχύ της προσχωρήσεως της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, παρέβησαν το άρθρο 12 του νομοθετικού διατάγματος 286/1998 [...] επειδή διευκόλυναν τη μετανάστευση Ρουμάνων υπηκόων, η οποία πλέον, από την 1η Ιανουαρίου 2007, δεν αποτελεί αξιόποινη πράξη;»

IV – Ανάλυση

13. Με τα ερωτήματά του το αιτούν δικαστήριο ζητεί να διευκρινισθεί, κατ' ουσίαν, αν το άρθρο 7 της ΕΣΔΑ, το άρθρο 49 του Χάρτη και το άρθρο 6 ΣΕΕ έχουν την έννοια ότι η προσχώρηση της Ρουμανίας στην Ένωση έχει ως αποτέλεσμα την εξάλειψη του αδικήματος της διευκολύνσεως της παράνομης εισόδου και διαμονής Ρουμάνων υπηκόων στην ιταλική επικράτεια όταν, μετά την τέλεση του αδικήματος αυτού και πριν από τη δίκη του αυτουργού, οι εν λόγω υπήκοοι απέκτησαν την ιθαγένεια της Ένωσης.

14. Η Ιταλική Κυβέρνηση εκτιμά ότι τα ερωτήματα αυτά είναι απαράδεκτα καθόσον οι σχετικές ιταλικές ποινικές διατάξεις, ήτοι οι αφορώσες το αξιόποιο της πράξεως της διευκολύνσεως της παράνομης εισόδου αλλοδαπών στην ιταλική επικράτεια, δεν εμπίπτουν στο πεδίο εφαρμογής του δικαίου της Ένωσης. Υποστηρίζει ότι η ποινική μεταχείριση των πράξεων που αποσκοπούν στη διευκόλυνση της παράνομης μεταναστεύσεως αλλοδαπών δεν ρυθμίζεται από το δίκαιο της Ένωσης. Επομένως, η σχετική ιταλική νομοθεσία στην υπό κρίση υπόθεση δεν αποτελεί εφαρμογή του δικαίου της Ένωσης από την Ιταλική Δημοκρατία και, ως εκ τούτου, ο Χάρτης δεν έχει εφαρμογή.

15. Όπως ορθά υπενθυμίζει η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/90 προβλέπει ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν ενδεδειγμένες κυρώσεις κατά παντός όστις εκ προθέσεως βοηθά άτομο το οποίο δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους να εισέλθει ή να διέλθει από το έδαφος κράτους μέλους, κατά παραβίαση της νομοθεσίας του εν λόγω κράτους σχετικά με την είσοδο ή τη διέλευση των αλλοδαπών, καθώς και κατά παντός όστις, για κερδοσκοπικούς λόγους, εκ προθέσεως βοηθά άτομο το οποίο δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους να διαμείνει στο έδαφος κράτους μέλους, κατά παραβίαση της νομοθεσίας του εν λόγω κράτους σχετικά με τη διαμονή των αλλοδαπών. Εξάλλου, σύμφωνα με το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαίσιου 2002/946, κάθε κράτος μέλος λαμβάνει τα αναγκαία μέτρα προκειμένου να εξασφαλίσει ότι τα αδικήματα που ορίζονται στα άρθρα 1 και 2 της οδηγίας 2002/90 επισύρουν αποτελεσματικές, ανάλογες προς τη σοβαρότητά τους και αποτρεπτικές ποινικές κυρώσεις, οι οποίες μπορεί να συνεπάγονται την έκδοση.

16. Επιβάλλεται συνεπώς η διαπίστωση ότι η κρίσιμη στην προκειμένη περίπτωση ιταλική νομοθεσία απόσκοπεί ακριβώς στην εκπλήρωση των υποχρεώσεων που απορρέουν από το δίκαιο της Ένωσης και, ως εκ τούτου, στην εφαρμογή του εν λόγω δικαίου.

17. Κατά συνέπεια, δεν χωρεί αμφιβολία ότι ο Χάρτης έχει εφαρμογή στη διαφορά της κύριας δίκης.

18. Όσον αφορά το υποβληθέν από το αιτούν δικαστήριο ερώτημα, η απάντηση προκύπτει, κατά τη γνώμη μου, από την ανάλυση των στοιχείων που συνιστούν το αδίκημα και, ειδικότερα, εν προκειμένω, από δύο εξ αυτών, ήτοι τη νομική υπόσταση και την αντικειμενική υπόσταση.

19. Όσον αφορά τη νομική υπόσταση, σύμφωνα με γενικώς αναγνωρισμένη αρχή, η θέσπιση ποινικού αδικήματος νομιμοποιείται βάσει της αναγκαιότητάς της. Όταν η απαραίτητη αυτή προϋπόθεση πληρούται, το αδίκημα, για να χαρακτηριστεί ως τέτοιο, πρέπει, προφανώς, να πληροί άλλες προϋποθέσεις, εξίσου ουσιώδεις, οι οποίες όμως έπονται της πρώτης. Τέτοιες προϋποθέσεις είναι η τήρηση της αρχής της νομιμότητας, όπως διατυπώθηκε από τον C. Beccaria, και η απαίτηση αναλογικότητας της προβλεπόμενης ποινής. Εντούτοις, καμία από αυτές τις προϋποθέσεις δεν θα άξιζε να εξεταστεί αν δεν ήταν αναγκαία η θέσπιση σχετικού νομικού κανόνα.

20. Η εξουσία επιβολής ποινών υπάγεται στη δημόσια εξουσία, η οποία είναι αρμόδια για τη θέσπιση των νόμων. Η δημόσια εξουσία επιβάλλει ποινές προκειμένου να απαγορεύει ενέργειες που, κατ' αυτήν, προσβάλλουν έννοιες τις οποίες θεωρεί ουσιώδεις υπό το πρίσμα είτε της κοινωνικής ηθικής της είτε των θεμελιωδών αρχών λειτουργίας της, δηλαδή πράξεις που προσβάλλουν την κοινώς καλούμενη «δημόσια τάξη».

21. Τούτου λεχθέντος, λαμβανομένης υπόψη της φύσεως των αδικημάτων που διέπραξαν τα διωκόμενα πρόσωπα, πρέπει να καθοριστεί ποια δημόσια τάξη εθίγη πρωτίστως από το διαπραχθέν αδίκημα. Πρόκειται για τη δημόσια τάξη του ιταλικού κράτους ή για τη δημόσια τάξη της Ένωσης;

22. Ουδεμία αμφιβολία χωρεί, κατά τη γνώμη μου, ότι, στην υπό κρίση υπόθεση, πρόκειται για τη δημόσια τάξη της Ένωσης. Συγκεκριμένα, η ιταλική ποινική νομοθεσία υφίσταται μόνον κατ' εφαρμογήν των επιταγών του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/90, το οποίο ορίζει ότι τα κράτη μέλη θεσπίζουν ενδεδειγμένες κυρώσεις κατά παντός όστις εκ προθέσεως βοηθεί άτομο το οποίο δεν είναι υπήκοος κράτους μέλους να εισέλθει στο έδαφος κράτους μέλους ή να διέλθει από αυτό, κατά παραβίαση της νομοθεσίας του εν λόγω κράτους σχετικά με την είσοδο ή τη διέλευση των αλλοδαπών, συμπληρούμενου από το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαϊσίου 2002/946 το οποίο επιβάλλει στα κράτη μέλη να θεσπίζουν κυρώσεις περιλαμβάνουσες ποινή η οποία καθιστά δυνατή τη λήψη μέτρου εκδόσεως.

23. Στο πλαίσιο αυτό, η ποινική νομοθεσία των κρατών μελών, εν προκειμένω, απλώς υποστηρίζει, αφενός, διάταξη αναγκαστικού δικαίου ενός κανόνα ο οποίος θεσπίζει κοινές στα κράτη μέλη ρυθμίσεις και, αφετέρου, διασφαλίζει την τήρησή τους.

24. Γιατί όμως είναι αναγκαίος ο κανόνας αυτός; Για την προστασία, στο πλαίσιο της εσωτερικής αγοράς, των ειδικών ρυθμίσεων της Ένωσης που ισχύουν μόνο για τους πολίτες της Ένωσης, δηλαδή για την προστασία της λειτουργίας που περιλαμβάνει αλληλένδετες ελευθερίες και έννοιες τόσο θεμελιώδεις όσο η ελευθερία κυκλοφορίας, η ελευθερία εγκαταστάσεως και η ιθαγένεια της Ένωσης, ήτοι τα ίδια τα θεμέλια του οικοδομήματος της Ένωσης. Θα συμφωνήσουμε, άνευ άλλου, για την αναγκαιότητα της ποινικής αυτής νομοθεσίας.

25. Ένα επεξηγηματικό στοιχείο της νομικής υποστάσεως του αδικήματος όπως αυτή πρέπει να προβλέπεται από τα κράτη μέλη, το οποίο αναδεικνύει τη σοβαρότητα αυτής της προσβολής της δημόσιας τάξεως για τον νομοθέτη της Ένωσης, μπορεί να συναχθεί από το ότι, στην απόφαση-πλαίσιο 2002/946, τα κράτη μέλη υποχρεούνται να προβλέπουν ποινικές κυρώσεις οι οποίες να καθιστούν δυνατή την έκδοση των δραστών του αδικήματος και, κατά περίπτωση, να συνοδεύονται από μέτρο απελάσεως. Η μέριμνα για την πρόβλεψη της δυνατότητας, ανάλογα με την εκάστοτε περίπτωση, είτε να δικάζεται ο παραμένων στην αλλοδαπή δράστης της προσβολής της δημόσιας τάξεως της Ένωσης είτε να απελαύνεται καταδεικνύει σε ποιο βαθμό η δημόσια αυτή τάξη έχει διαταραχθεί από αυτό το είδος εγκλημάτων.

26. Συνεπώς, πρόκειται ασφαλώς για τη δημόσια τάξη της Ένωσης. Ωστόσο, διαπιστώνω ότι ουδεμία διάταξη υφίσταται στην οδηγία 2002/90, ούτε εξάλλου σε άλλα νομοθετικά κείμενα, η οποία να δικαιολογεί την εκτίμηση ότι η απόκτηση «πλήρους» ιθαγένειας της Ένωσης πρέπει, ή έστω μόνο δύναται, να έχει ως αποτέλεσμα την εξάλειψη της προσβολής της υπερκείμενης αυτής δημόσιας τάξεως και, ως εκ τούτου, την εξάλειψη του αδικήματος που διέπραξαν οι κατηγορούμενοι οι οποίοι επιδόθηκαν στην κοινώς καλούμενη «παράνομη διακίνηση εργατικού δυναμικού».
27. Η αντίθετη άποψη θα είχε ως αποτέλεσμα, στην πράξη, να ενθαρρύνει αυτό το είδος παράνομης διακινήσεως αμέσως μετά την κίνηση της οριστικής διαδικασίας προσχωρήσεως κράτους στην Ένωση, δεδομένου ότι οι διακινητές θα ήταν βέβαιοι ότι, στη συνέχεια, θα τύχουν απαλλαγής. Ο επιτευχθείς σκοπός θα ήταν, σε αυτήν την περίπτωση, ο ακριβώς αντίθετος προς τον επιδιωκόμενο από τον νομοθέτη της Ένωσης.
28. Είναι, τέλος, σκόπιμη η επισήμανση ότι το κείμενο του ιταλικού ποινικού νόμου, σε πλήρη συμμόρφωση με τις υποχρεώσεις που επιβάλλουν οι διατάξεις της οδηγίας 2002/90 και της αποφάσεως-πλασιού 2002/946 των οποίων την αποτελεσματική εφαρμογή διασφαλίζει, αφορά αυστηρά τους διακινητές και όχι τα άτομα που προσέφυγαν σε αυτούς.
29. Κατά συνέπεια, είναι άνευ σημασίας, συναφώς, ότι, σε χρόνο μεταγενέστερο από την παράνομη είσοδό τους στο έδαφος της Ένωσης απέκτησαν την ιδιότητα του πολίτη της Ένωσης ή το σύνολο των συναφών δικαιωμάτων.
30. Διερωτώμαι, εξάλλου, ποια θα ήταν η θεωρητική δικαιολόγηση ενός τέτοιου αποτελέσματος.
31. Φρονώ ότι αναμφισβήτητα δεν πρόκειται για κατάσταση κατά την οποία τροποποίηση του δικαίου της Ένωσης έρχεται να αποποινικοποιήσει αδίκημα του εθνικού δικαίου, για τον απλό και προφανή λόγο, που έχει ήδη επισημανθεί, ότι το εθνικό νομοθέτημα απορρέει από το δίκαιο της Ένωσης και ότι μόνη η τροποποίηση του δικαίου αυτού θα μπορούσε να επηρεάσει το εν λόγω εθνικό δίκαιο. Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/90, όμως, δεν έχει υποστεί ουδεμία τροποποίηση και, όπως προαναφέρθηκε, δεν συνδέεται με την απόκτηση της ιθαγένειας της Ένωσης μετά την τέλεση του αδικήματος.
32. Ματαίως, επίσης, κατά τη γνώμη μου, προβάλλεται η αρχή της αναδρομικότητας *in mitius* στην οποία φρονώ ότι παραπέμπει η επίκληση του άρθρου 49 του Χάρτη. Η αρχή αυτή, συγκεκριμένα, αποτελεί, στην πραγματικότητα, τρόπο διαχρονικής εφαρμογής διαδοχικών νόμων, όπως υπενθυμίζει το ίδιο το κείμενο του άρθρου 49, παράγραφος 1, του Χάρτη. Ακόμη, πρέπει να υφίσταται διαδοχή νομοθετημάτων που αφορούν το ίδιο αδίκημα, πράγμα που δεν συμβαίνει εν προκειμένω, δεδομένου ότι ουδεμία τροποποίηση επήλθε σχετικά με το αξιόποινο ή την ποινή.
33. Πράγματι, τέτοια λύση μπορεί να προκύψει μόνον εκ του γεγονότος ότι το επίμαχο αδίκημα απώλεσε την αναγκαιότητά του. Αποδείχτηκε, προηγουμένως, ότι τούτο ουδόλως ίσχυε όσον αφορά τους διακινητές.
34. Ανεξαρτήτως των εκτιμήσεων που στηρίζονται στη δημόσια τάξη, άλλα στοιχεία σχετικά με τη νομική δομή του αδικήματος συνηγορούν υπέρ της απορρίψεως της θέσεως των κατηγορουμένων της κύριας δίκης.
35. Έρχομαι, έτσι, στην ανάλυση του δεύτερου συστατικού στοιχείου του αδικήματος, ήτοι την αντικειμενική υπόσταση.

36. Ο τρόπος με τον οποίο πληρούται η αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος επιβάλλει την κατάταξή του στην κατηγορία των στιγμιαίων αδικημάτων. Συγκεκριμένα, η διευκόλυνση της εισόδου πραγματοποιείται ουσιαστικά όταν το άτομο που έχει προσφύγει στους «λαθροδιακινητές» διασχίσει τα εξωτερικά σύνορα της Ένωσης, η δε διευκόλυνση διαμονής πραγματοποιείται όταν του παραδοθούν τα έγγραφα, που αποκτήθηκαν με απατηλά μέσα και τα οποία καθιστούν δυνατή τη δημιουργία εντυπώσεως ότι δικαιούται οφέλη που συνδέονται με την ιθαγένεια της Ένωσης ή την ιδιότητα νομίμως εργαζόμενου αλλοδαπού.

37. Λαμβανομένων υπόψη των ημερομηνιών που εκτίθενται στην απόφαση περί παραπομπής, τα αδικήματα που προσάπτονται στους κατηγορούμενους της κύριας δίκης είχαν πλήρως και οριστικώς τελεσθεί την ημερομηνία ενάρξεως ισχύος της πράξεως προσχωρήσεως της Ρουμανίας στην Ευρωπαϊκή Ένωση, η οποία ουδόλως τροποποίησε το κείμενο του άρθρου 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/90, το οποίο είναι νομοθέτημα γενικής ισχύος.

38. Φρονώ ότι η συλλογιστική αυτή ενισχύεται από τη σύγκριση με την ιδιαίτερη κατάσταση των Ρουμάνων υπηκόων οι οποίοι επίσης διέπρατταν αδίκημα κατά τον χρόνο που πραγματοποιήθηκε η καθοριστική αυτή μεταβολή του καθεστώτος, το οποίο αδίκημα συνίσταται στην παράνομη διαμονή. Η διαφορά είναι, συναφώς, σημαντική.

39. Στην περίπτωση αυτή, το αδίκημα που διαπράττει ο υπήκοος πρώην τρίτου κράτους είναι διαρκές αδίκημα, η αντικειμενική υπόσταση του οποίου, ήτοι το γεγονός της παραμονής σε επικράτεια στην οποία δεν θα έπρεπε να ευρίσκεται, δεν ολοκληρώνεται όσο διατηρείται η κατάσταση αυτή. Μία από τις πλέον προφανείς συνέπειες των διαρκών αδικημάτων είναι ότι η παραγραφή αρχίζει να τρέχει μόνον όταν παύει η παράνομη κατάσταση.

40. Με την απόκτηση της ιθαγένειας ενόσω το αδίκημα διαπράττεται, αίρεται ένα εκ των στοιχείων του ειδικού αξιόποινου της παράνομης διαμονής που έχει εφαρμογή μόνο στον ενδιαφερόμενο, καθόσον η αντικειμενική υπόσταση του αδικήματος, η οποία πληρούται διαρκώς και αδιαλείπτως, επηρεάζεται άμεσα. Συγκεκριμένα, κατά την ημερομηνία αποκτήσεως του συνόλου των δικαιωμάτων που απορρέουν από την ιθαγένεια της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ένα εκ των συστατικών στοιχείων του διαρκούς αδικήματος, ήτοι το γεγονός ότι δεν ήταν καθ' ολοκληρίαν πολίτης της Ένωσης, αίρεται.

41. Με το ίδιο γεγονός, άλλωστε, το αδίκημα το οποίο αφορούσε μόνον τους υπηκόους τρίτων κρατών χάνει την αναγκαιότητά του έναντι των Ρουμάνων υπηκόων, πράγμα που δικαιολογεί τη μη κίνηση διώξεων ούτε εις βάρος αυτών οι οποίοι, παραδείγματος χάριν, έχουν επιστρέψει στη χώρα καταγωγής τους, αλλά ως προς τους οποίους δεν έχει ακόμη επέλθει η παραγραφή.

42. Βάσει του συνόλου των ως άνω εκτιμήσεων, φρονώ ότι, το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/90, το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαίσιου 2002/946 και το άρθρο 49 του Χάρτη έχουν την έννοια ότι η προσχώρηση κράτους στην Ένωση μετά τη διάπραξη του αδικήματος της διευκολύνσεως της παράνομης εισόδου και διαμονής υπηκόων του κράτους αυτού στην επικράτεια κράτους μέλους και πριν από τη δίκη του αυτουργού δεν έχει ως αποτέλεσμα την εξάλειψη του αδικήματος αυτού.

V – Πρόταση

43. Λαμβανομένου υπόψη του συνόλου των ανωτέρω, προτείνω στο Δικαστήριο να απαντήσει στο Tribunale ordinario di Campobasso (πρωτοβάθμιο δικαστήριο του Campobasso) ως εξής:

Το άρθρο 1, παράγραφος 1, της οδηγίας 2002/90/ΕΚ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2002, για τον ορισμό της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου, διέλευσης και διαμονής, το άρθρο 1, παράγραφος 1, της αποφάσεως-πλαίσιου 2002/946/ΔΕΥ του Συμβουλίου, της 28ης Νοεμβρίου 2002, για την ενίσχυση του ποινικού πλαισίου για την πρόληψη της υποβοήθησης της παράνομης εισόδου,

διέλευσης και διαμονής, και το άρθρο 49 του Χάρτη των Θεμελιωδών Δικαιωμάτων της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν την έννοια ότι η προσχώρηση κράτους στην Ευρωπαϊκή Ένωση μετά τη διάπραξη του αδικήματος της διευκόλυνσεως της παράνομης εισόδου και διαμονής υπηκόων του κράτους αυτού στην επικράτεια κράτους μέλους και πριν από τη δίκη του αυτουργού του δεν έχει ως αποτέλεσμα την εξάλειψη του αδικήματος αυτού.